Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807, з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200, з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 48. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 29-го ЛЮТОГО 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, FEBRUARY 29, 1980 No. 48. VOL. LXXXVII.

ПЕРШИЙ РАЗ В ІСТОРІЇ РІВЕРГЕДУ СВЯТКОВАНО ДЕНЬ 22 СІЧНЯ

Рівергед, Лонг Айленд (К.М. Безкоровайний). — З ініціятиви 256 Відділу Українського Народного Союзу перший раз в історії не тільки міста Рівергеду, але й, здається цілого Саффоку повіту на Лонг Айленді, 15-го січня була прилюдно прочитана Проклямація Дня Незалежности України і 22-го січня на щоглах Міської ратуші поруч американського прапора повівав український державний прапор.

Ідея святкування Дня Незалежности постала ще в січні минулого року в часі річних зборів 256 Відділу УНС і головною ініціяторкою тієї ідеї була Марія Ломага, учасниця зборів. Тоді одноголосно і негайно вибрали організаційний комітет. До комітету увійшли: Юрій Ломага, Ольга Ломага, Кирило Безкоровайний і Ольга Недошитко.

Секретар Відділу Кирило Безкоровайний погодився координувати контакти з управою міста та з місцевою пресою. В його організаційних зусиллях великою допомогою були звітування з фотографіями з теренів інших святкових комітетів, які з великою докладністю публікувало англомовне тижневе видання „Свободи".

При нагоді треба сказати, що секретар Відділу Кирило Безкоровайний вже давніше поставив внесок, щоб кожний новий член і дехто зі старших членів, які проявлять активність у житті Відділу, діставали англомовний додаток „Свободи", передплату якого покриває каса Відділу на один рік.

Ця програма була здійснювана в часі трьох останніх років і завдяки тому число членів Народного Союзу в Рівергеді доволі добре орієнтувалося в процесах українського життя в світі, а також добре зрозуміло ідею святкування Річниці 22 Січня.

Коли в часі річних січневих зборів голова Василь Недошитко проголосив, що урочистість вручення Проклямації Дня Незалежности України відбудеться в управі міста 21-го січня, багато членів і не-членів зголосило свою участь у тому торжестві. Того дня представники управи міста з посадником Джозефом Джановським зустрілися з українською делегацією, яку очолював Василь Недошитко.

Церемонія відбулася в бюрі посадника, який передав Грамоту-Проклямацію Дня Незалежности України на руки голови Відділу УНС Василя Недошитка. З черги члени української делегації вручили посадникові Джановському український прапор, який наступного дня 22-го січня був

(Закінчення на стор. 3)

ЗСА НЕ СТОСУЮТЬ САНКЦІЙ ПРОТИ СОВЄТСЬКИХ САТЕЛІТІВ

Східній Берлін. — Два місяці по нападі СССР на Афганістан минули, і в Східній Европі більш-менш починають звикати до „холоднішого клімату" в стосунках Захід-Схід і від себе начебто намагаються до цього напруження нічого не додавати.

Так само і Америка та інші країни індустріяльного Заходу продовжують нормальні відносини з країнами Східньої Европи так, наче б війни в Афганістані не було. Наприклад, американський амбасадор до Східньої Німеччини Чарлз Болен відкриє наступного місяця американську Індустріяльну виставку в Ляйпцігу, як і плянувалося ще перед нападом СССР на Афганістан. Також минулого місяця Франція підписала широку торговельну угоду з Східньою Німеччиною.

Щодо ЗСА, то знову ж, — підкреслює один американський дипломат, — ані до Східньої Німеччини, ані до якої іншої країни з східнього бльоку Америка не плянувала і не плянує жадних санкцій. Продаж зерна відбувається нормальним порядком і зменшення кількости тонн збіжжя не буде, але і не збільшуватиметься. Досі Східня Німеччина купує в середньому три мільйони тонн зерна річно від ЗСА, і так це триває вже кілька років.

Проте, не зважаючи на ці і інші нормальні торговельні стосунки, — дипломати Західньої Німеччини попереджають, — детант в Европі хоч і не знищений, але криза в Афганістані б'є по ньому дуже дошкульно. Західні ж і східні німці особливо зацікавлені в його сякому-такому збереженні, бо вже наступного місяця дві Німеччини мають підписати угоду, за якою Бонн зобов'язується заплатити 300 мільйонів долярів за направу під'їздних доріг до Західнього Берліну.

Взагалі для Східньої Німеччини ближчі зв'язки з Західньою Німеччиною є великим стабілізаційним фактором, у якому вони страшенно зацікавлені.

ОБМІН СТУДЕНТАМИ ПОМІЖ ЗСА І СССР ДАЛІ ТРИВАЄ

Вашінгтон, Д. К. — Не зважаючи на охолодження відносин поміж З'єднаними Стейтами Америки і Совєтським Союзом, хоча більшість цих „культобмінів" поміж цими двома країнами перервалася, обмін в науковій ділянці триває дальше. Програма цього обміну в мережі гуманістичних та суспільних наук продовжується, натомість в інших мистецьких і едукаційних ділянках — зв'язки перервалися.

З хвилиною, коли СССР перевів інвазію у Афганістані, переговори над відновленням шістьрічного мистецького і едукаційного договору, підписаного в 1973 році — відкликано. Скасовано також турне багатьох балетів і оркестр. Однак, неформальне порозуміння поміж Міжнародною Радою для Дослідів „культобміну", яка відає студентськими зв'язками, а Совєтською Академією Наук забезпечило неорозривність в справі обміну студентами, які працюють над науковими дослідами.

На протязі цього, академічного року, виїхати на студії до СССР мають 77 студентів, які перебуватимуть там у часі поміж кількома тижнями, а 9-ма місяцями.

Американські студенти, які вже студіювали в СССР, в загальному ентузіястично висловлюються про свої досягнення. Стефан Коген, студент політичних наук у Прінстонському університеті, сказав, що ця програма обміну є дуже вартісна, бо вона відкриває вступ до совєтських архівів, які дають великий вклад в познайомлення американських студентів із Совєтським Союзом, що є потрібне для життя інтелектуаліста.

Адміністратор цієї Міжнародної Ради, сказав, що коли Державний Департамент розшукував по цілій країні спеціялістів з питання Російсько-Центральної Азії, — студенти, яких взято було до уваги були саме алюмнами цієї обмінної програми.

Даніель Бонд, економіст і працівник у Пенсильванському університеті заявив, що одна з „критичних" вартостей цієї програми є ця, що перебуваючи в СССР — можна змінити погляди середнього поземy технократів на Америку.

І для совєтських студентів їхні студії в Америці також мали вартість, бо як висловився Дмитрі Урнов, — який тут перебуває вже три місяці, — його студії в Америці вможливлюють йому запізнатися з життям студентів на Заході, зокрема у З'єднаних Стейтах Америки.

„ПЕРЕНЕСТИ ОЛІМПІЙСЬКІ ІГРИЩА З МОСКВИ В ІНШУ КРАЇНУ"

Лейк Плесід, XIII Олімпійські Зимові Ігрища (УІС „Смолоскип"). — Сюди дістався новий самвидавний документ з СССР — Заклик „Асоціяції олімпійських гарантів в СССР". Документ цей був перекладений на англійську мову і разом з пояснювальною запискою переданий представником „Смолоскипу", 15 лютого 1980 р. для З. Бжезінського у Білому Домі й офіційним представникам Державного Департаменту. Нижче подаємо повний текст цього документу у перекладі з російської мови.

ЗАЯВА
Асоціяції Олімпійських Ґарантів в СССР.

Волею долі наступна Олімпіяда-80 і права людини виявилися зв'язаними в один вузол. Такі події минулого року, як:

— арешти організаторів вільної профспілки (Клебанова, Ніколаєва, Поплавського, Янькова);

— фатальні переслідування членів Гельсінкських груп в Москві, на Україні, Грузії і Литві;

— обшуки у всіх членів Комісії в справі розслідування використання психіятрії для політичних цілей, а також недавні — у М. Морозова в Москві і у М. Зотова в м. Тольятті;

— позбавлення громадян ства обманною дорогою талановитіших осіб, які одержали закордонні візи для читання лекцій, для концертової діяльности або лікування (Ростроповича, Вішнєвської, Григоренка, Рабіна, Зінов'єва);

— мордування тих, які перебувають в ув'язненні (напр., півторамісячні тортури карцером Кирила Подрабінека);

— безконечні задержування на вулиці з доставлюванням в міліцію М. Ланди (після її повороту з заслання);

— спроби обвинуватити в „тунеядстві" письменників Г. Вадімова, В. Войновича, Л. Копелева, кандидатів наук Ю. Гастева, Р. Медведева, підтверджують поступаючі свідчення про те, що наш уряд вирішив знищити правозахисний рух і насамперед вичистити до Олімпіяди Москву від інакодумців будь-якими засобами: арештами, засланнями, висилками, різними підлими провокаціями.

Ми були б раді, якщо наша столиця виявиться достойним центром світової Олімпіяди. Одначе справжній патріот — той, хто не закриває хиб своєї країни, а, виявляючи їх, робить все, щоб їх подолати. Виходячи з цього, ми примушені з гіркістю констатувати, що через наш недемократичний режим Москва ще перебуває на тому рівні, який не дає їй підстав стати таким центром, стати наступним Олімпом. Девізом Ігрищ на еллінському Олімпі був загальний мир, загальна терпимість. Наш же уряд веде постійну варварську, винищувальну війну з думкою, з опозицією, демонструючи тим самим абсолютну нетерпимість до тих, хто вимагає лише одного — забезпечення елементарних прав людини, його демократичних свобід.

Ті люди, чи то учасники Олімпіяди, чи її глядачі, хто не хоче співдіяти руховi за

(Закінчення на стор. 3)

Едмунд Г. Бравн скреслений з стейтового нюйоркського демократичного передвиборчого бальоту

Олбані, Н. Й. — У понеділок 25-го лютого прізвище третього кандидата в демократичних правиборах губернатора Едмунда Бравна було скреслене з передвиборчого бальоту стейту Ню Йорк після того, як стейтова Рада Електорів уневажнила дві третини підписів під петицією виборців для президентського кандидування.

Губ. Едмунд Г. Бравн

Організатори Бравнової передвиборчої кампанії відразу внесли відклик до Верховного суду стейту, який призначив був судове переслухування в цій справі на середу, 27-го лютого.

Всіх підписів, зібраних від демократів стейту Ню Йорк для кандидатури Бравна, було 15,404. З того аж 9,728 відкинули під різними претекстами: або ці люди не були зареєстровані демократами в стейті, або зареєструвалися не в час, або були наявні „технічні" помилки, як наприклад, не зазначений дистрикт виборчий тощо.

Проте губернатор Бравн з тим усім не погоджується і обвинувачує в цьому прихильників сенатора Едварда Кеннеді, які добилися усунення з нюйоркських передвиборів каліфорнійця, бо він „привабливав антиКартеровий елемент" і в цей спосіб пословлював передвиборчі зусилля Кеннеді.

Якщо Бравн не доб'ється поновлення його кандидатури на бальоті, то в передвиборах у стейті Ню Йорк, які мають відбутися 25-го березня, проти кандидатури президента Картера з рамени Демократичної партії стоятиме лише сам сенатор Кеннеді, а це значить, що з 282 делегатів на Демократичну Конвенцію з стейту Ню Йорк, сенатор дістане значнішу частину, ніж це сталося б тоді, коли б делегатів ділили ще й на Бравна.

Цих 282 делегатів ділять у відношенні кількости голосів, які дістане один, другий чи третій кандидат у передвиборах.

Губернатор Бравн сказав що він не піддається без бою і використає „всі легальні можливості", щоб поновити свою кандидатуру на нюйоркському бальоті.

Прем'єр-міністер Англії переговорює з канцлером Німеччини Шмідтом

Лондон, Англія. — Прем'єр-міністер уряду Великої Британії Марґарет Тачер зустрілася на розмові у понеділок 25-го лютого ц.р. з канцлером західньонімецького уряду Гельмутом Шмідтом в Лондоні і перевела з ним довшу розмову на тему зовнішньої політики Британії і Західньої Німеччини, а також збільшення економічної виміни між обидвома країнами. Головними темами розмови між обидвома політичними діячами були справи совєтської інвазії в Афганістані і розвиток економічних справ в Европейській Економічній Спільноті.

Канцлер Шмідт, згідно з інформаціями пресового агентства Асошіейтед Пресс, перебував у Лондоні у приватному характері, але при тому висловив бажання зустрінутися з прем'єром М. Тачер і вона радо погодилася прийняти канцлера на розмову.

Професор В. Кубійович і д-р А. Фіґоль відвідають Канаду

Вінніпеґ, Канада (КУК). — З ініціятиви Патронату Осередку НТШ — Сарсель у Канаді головний редактор Енциклопедії Українознавства проф. д-р В. Кубійович разом з д-ром А. Фіґолем відвідають українські громади в Канаді за такими датами цього року:

Оттава — субота 1-го березня; Монтреал — неділя 2-го березня; Тандер-Бей — субота 8-го березня; Саскатун — неділя 9-го березня; Вінніпеґ — субота 29-го березня; Едмонтон — неділя 30-го березня і Торонто — четвер 10-го квітня.

Зустріч з українськими громадами в тих центрах організують уповноважені громадські комітети з ціллю запізнати українське громадянство з поступом праці над останніми томами гаслової Енциклопедії Українознавства, яка є одним з наших найбільших успіхів останніх десятиліть і рівночасно доказом, що можна осягнути спільними зусиллями всіх українських громадських організацій і людей доброї волі в усіх країнах нашого поселення в світі.

Відділи КУК і їхні складові громадські організації на місцях просимо дати всю потрібну співпрацю для успіху запланованих зустрічів і допомогти у збірці датків на докінчення Енциклопедії Українознавства.

Під час зустрічі у Вінніпеґу президент Шевченківської Фундації д-р І. Глинка передасть чек на $4,000.00, що разом з попередніми дотаціями на ту ціль дасть суму $10,000.00 від Шевченківської Фундації.

Відзначають за російські пісні

Київ. — Секретаріят Правління Спілки письменників України та секретаріят правління Спілки композиторів України проголосили підсумки республіканського конкурсу на створення нових пісень, маршів і поетичних творів про працівників совєтської міліції, — інформує київська „Літературна Україна".

Призначено премії творам, назви яких говорять самі за себе. Першу премію вирішено нікому не давати. Дві другі премії вручено композиторові А. Буєвському за „Марш о советской милиции", а також композиторові А. Козлову та поетові С. Ісаєнкові за пісні: „Я горжусь", „Непесенная профессия", три треті — композиторові В. Тилику та поетові М. Упенику за пісню „Солдаты покоя, солдаты порядка"; композиторові Л. Петрусенкові та поетові Г. Літневському за „Песню о советской милиции"; композиторові К. Шутенкові за музику до пісні „Сыграй на баяне, товарищ сержант". Інших учасників конкурсу відзначено заохочувальними преміями, — повідомляє „Літературна Україна".

Проблема „людей у човнах" буде легшою цього літа

Гонґ Конґ. — Офіційні речники урядів Південно-Східньої Азії і міжнародні допомогові агентства, пише „Нюзвік" з 3-го березня, уважають, що проблема так званих „людей у човнах" — втікачів і тих, що примушені урядом втікати з В'єтнаму, морем до інших країн — буде значно легшою з наступленням літа.

Тому, що ЗСА і інші західні держави дозволили багатьом втікачам прибути в їхні країни, число цих „переміщених осіб" в останніх місяцях зменшилося з 75.000 до 30.000 в Малайзії, наприклад; а в Індонезії воно впало з 48 тисяч до 27 тисяч.

Навіть у Гонґ Конґу, де є масовий наплив втікачів, і там ситуація поліпшується.

Щоправда добра погода і спокійне море можуть знову заохотити багатьох потенціяльних втікачів спробувати їхнього щастя втечею вже цієї весни, але до цього часу ще нема познак, що В'єтнам буде викидати більше своїх підданих з країни, як робив досі.

В поклоні Великому Кобзареві

Ню Йорк (в.л.). — Цього року українська громада міста Ню Йорку відзначить найбільшого поета України по інакшому. Замість традиційної академії силами Студії Мистецького Слова буде виконана постанова „В поклоні Великому Кобзареві".

Виконавцями буде виключно молодь. А тому, що провід всієї імпрези лежить у руках досвідченої керівнички Студії Лідії Крушельницької, успіх імпрези є запевнений. Музичне оформлення буде працею проф. д-ра Ігоря Соневицького. За хореографію відповідає п. Ольга Ковальчук-Івасівка, колишня артистка київської і львівської сцен; за оформлення сцени — архітект Тарас Гриняк, а за світло — Юрко Гречило.

Ця надзвичайна імпреза відбудеться в неділю 9-го березня 1980 року о годині 3-ій по полудні в Стайвезант Гай Скул на 15-ій вулиці між 1-ою і 2-ою евеню в Ню Йорку. Квитки можна набувати в „Арка", „Еко" і при касі.

Спонзори імпрези — Наукове Товариство ім. Т. Шевченка і Комітет Об'єднаних Українсько - Американських Організацій, Відділ УККА, щиро запрошують до участи українське громадянство Метрополітального Ню Йорку і околиці, а зокрема молодь. Своєю присутністю на святі громадянство вшанує не тільки найбільшого сина України Т. Шевченка, але також підтримає зусилля нашої молоді, яка побіч своєї зайнять у школі віддає свій час для загальної української справи.

Філядельфійська громада наближається до купна Освітньо-Культурного Центру!

Філядельфія (І. Сокільник). — Оферта Ініціятивного Комітету прийнята! Задаток вплачений! В п'ятницю 25-го січня ц.р. тут відбулась успішна нарада Ініціятивного Комітету купна Українського Культурно-Освітнього Центру при численній участі представників місцевих товариств, організацій та заінтересованих громадян. Д-р О. Черник, голова президії Ініціятивного Комітету, подав присутнім вислід складання оферт у Шкільній Раді Ебінґтону. Шкільну Раду відвідав д-р О. Черник у товаристві чотирьох членів президії та адв. М. Максимюка. Шкільна Рада прийняла пропозицію-оферту президії при пряночасній вплаті суми 37,600.12 дол. тобто 10% від запропонованої ціни за школу. Нарада проходила в піднесеному настрої. Вона затвердила діючу президію Ініціятивного Комітету та поширила її, включаючи наступних членів: інж. Б. Коженьовського, Б. Когута, інж. М. Борецького, пані Я. Телепко, д-ра В. Саляка та д-ра О. Білика. До Ініціятивного Комітету зголошено додатково і прийнято представників від тих організацій, які ще не мали своїх представників в Ініціятивному Комітеті, або мали тільки по одному представникові. Рішено, що кожна організація, яка вже вплатила удільні пожертви або вплатить їх до двох тижнів, тобто до 8-го лютого ц.р., повинна мати по двох представників у Ініціятивному Комітеті. Досі зголосилися 15 організацій, які фінансово підтримують купно Центру. Довшу дискусію проведе-

(Закінчення на стор. 3)

Кораблі для Індійського океану

Вашінгтон. — Речники Пентагону обговорюють пропозицію відновити один або більше лінійних кораблів (battleships), що їх „держить американська морська флота для евентуальної служби в Індійському океані.

Ці лінійні кораблі, або скорочено лінкори, є: „Місурі", „Айова", „Вісконсин" і „Ню Джерзі", що вже були коротко в дії під час В'єтнамської війни.

Прихильники пропозиції вказують на те, що такий лінкор може дати з себе, стільки вогнепальної сили на годину, як всі літаки з одного корабля-авіаматки за цілий день. І тільки лінкор — додають вони — моження після поважного пошкодження все ще вживати своїх гармат.

Критики ж цієї „пропозиції настоюють, що ці „дредновти", — тобто великі морські панцерники з тяжкою артилерією, — дуже чутливі на атаки з повітря, і теж впевняють, що морська військова флота занадто мало має морських кадрів, щоб дати залогу в одну тисячу моряків на кожний лінійний корабель. — Пише „Нюзвік" з 3-го березня ц.р.

У Лінкольн Центрі виступить соліст Юрій Василакій

Ню Йорк, Н. Й. — У понеділок, 10-го березня, в год. 8-ій вечора, тут в Лінкольн Центрі в приміщенні Еліс Туллі Голл, у складі струнного квартету „New World" — переможця світового конкурсу камерної музики 1979, який таких членів квартету, як: Йосип Янкелев, Вілліям Петерсон, Рос Гарбо, виступить українець, віолист Юрій Василакій. У програмі — композиції Гайдна, Бартока та Дворжака.

МИРОВА ВІЙСЬКОВА СИЛА ДЛЯ АФГАНІСТАНУ

Вашінгтон, Д. К. — Білий Дім потихеньку висуває і пропагує ідею утворення 50-тисячної „Мусулманської мирової військової сили", зібраної з кількох мусулманських країн, — прихильних до СССР, як Сирія і Альжирія; і прихильних до ЗСА, як Єгипет і Пакистан, — для утримування ладу в Афганістані, коли звідти будуть примушені забратися совєтські війська, і перед вільним світом,стане завданням відновити невтральність у тій,спустошеній війною країні. — Пише „Ю.С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 3-го березня ц.р.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

У ЛМКІЛОБІ ДОПОВІДАТИМЕ Р.КУПЧИНСЬКИЙ

Ню Йорк, Н. Й. — Із Літературно - Мистецького Клюбу повідомляють, що у п'ятницю, 29-го лютого ц.р. о год. 7-ій вечора, у приміщенні цього Клюбу, при 136 Друга евеню виголосить доповідь Роман Купчинський на тему: „Радянський Союз і Україна в 1980 році". Після доповіді передбачено дискусію.

У ПОКЛОНІ ШЕВЧЕНКОВІ — КОНЦЕРТ ХОРУ „ДУМКА" В РАТҐЕРСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Нюарк, Н. Дж. — У неділю, 9-го березня ц.р., о год. 2-ій по пол., у Ратґерському університеті в залі Робсон Кемпус Центру (ріг Блікер і Гай вулиць) відбудеться концерт хору „Думка" присвячений Тарасові Шевченкові. Співучасть у цьому концерті візьме бандурист Юліян Китастий.

Ввесь дохід з концерту призначений на розбудову програми гри на бандурі в ратґерському університеті.

ВШАНУЮТЬ СВОГО ПАТРОНА

Ню Йорк, Н. Й. — Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗСА вшанує, як кожного року, день свого Патрона, Тараса Шевченка святочною науковою конференцією в суботу, 8-го березня 1980 р. В програмі: звідомлення про працю Товариства за минулий 1979 рік, і дві доповіді, з яких одна про антропологічну будову Шевченка. Свято відбудеться у власному приміщенні А НТШ, 302-304 захід 13-та вулиця. Початок о год. 3-ій по полудні.

У МІЛВОКІ ВІДБУДЕТЬСЯ ЗУСТРІЧ ІЗ Д-Р НІНОЮ СТРОКАТОЮ-КАРАВАНСЬКОЮ

Мілвокі, Віск. — Український Конгресовий Комітет Америки, Відділ Мілвокі, Вісконсин, влаштовує у п'ятницю, 7-го березня ц.р., в год. 7-ій вечора, тут у залі української католицької парафії св. Михаїла, при 1025 С. 11-та вулиця громадську зустріч із д-р Ніною Строкатою - Караванською. У програмі: привітання слово гості та запитання.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily exept Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає

Передплата на рік — $30.00, на півроку — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Бояться вільного слова

Мабуть, не помиляються численні політичні аналітики, коли кажуть, що основною прикметою чи не всіх тоталітарних режимів є страх перед словом, хоча вони дуже часто саме тим словом послуговуються для ведення пропаґанди і поширення своїх ідей в інших державах світу. Якщо приглянутись до розвитку подій в нутрі комуно-московської імперії, то можна легко завважити неабиякий страх кремлівських верховодів перед друкованим і ще нездеформованим різними фальсифікаціями словом.

При тому треба пригадати, що, наприклад, у тоталітарній гітлерівській Німеччині фашистські ячейки з наказу самого Гітлера займалися паленням книг, переводячи таким способом чистки в численних бібліотеках і книжкових книгарнях.

Подібне діється тепер також у СССР. Там систематично займаються паленням книг, зокрема від початку приходу до влади комуністів після т. зв. Жовтневої революції в Росії. Це вони виконують різними способами: на підставі окремих урядових „указів", як й зовсім без них, або коли „вилучують" з бібліотек книги „ненадійних" письменників і поетів, які попали в неласку Компартії, або, як тепер кажуть в Совєтському Союзі, стали „єретиками", тобто не бажають „ходити на партійному мотузку" і хочуть вільно висловлювати свою думку. Деколи книги палять тільки з цієї причини, щоб нібито „відтяжити бібліотеки від „застарілої літератури".

Цей випадок дивний ще й тому, що цим ділом „вичищування" займаються міністерства центрального і республіканського урядів у порозумінні з державним комітетом науки і техніки, міністерства вищої і фахової освіти, а часом навіть з „благословенням" Академії Наук СССР. Очевидно пересічному читачеві, коли він перечитує усі ці „укази" вищеназваних совєтських установ, тяжко зорієнтуватися про що саме йдеться, бо „укази" так зформульовані, що, коли він їх читає, то назовні нібито все в порядку. Але кожному, хто пригляненться ближче стає ясним, що це далекойдучий плян Компартії позбуватися з бібліотек не тільки „перестарілої" літератури, але також тієї, яка невигідна теперішнім кремлівським диктаторам. Наприклад, тепер почали усувати з бібліотек матеріяли з-перед 1965 року. Йдеться тут правдоподібно про літературу, що в свій час інтенсивно прославляла „досягнення" (зокрема економічні) Нікіти Хрущова та його оптимістичні прогнози про совєтську економіку взагалі. Совєтським цензорам не сподобалась також науково-популярна література тих часів, зокрема з ділянок філософії і антеїзму. Не виключно, кажуть спеціялісти-совєтологи, що з полиць зникнуть також книги, які насвітлювали тодішню зовнішню політику СССР і видання з оцінками міжнародного комуністичного руху. Як знаємо ситуація на цьому відтинку тепер значно змінилася, головно від часу виникнення т. зв. еврокомунізму, до якого в першу чергу признаються комуністичні партії Італії, Франції, Еспанії та багатьох інших західньоевропейських країн. Деякі з них ведуть також свою власну, незалежну від Москви внутрішню і закордонну політику і втримують приязні зв'язки з китайською Комуністичною партією Гуа Ґуофенґа. До цієї групи належить також сателітна Румунія, що викликає особливу злість в комуно-московських лідерів.

Дивно при тому звучать совєтські інструкції у справі друкованого слова. Там сказано, що з бібліотек можуть бути вилучені також публікації незалежно від року їхнього видання чи навіть змісту. На ділі йдеться тут, мабуть, про „вилучення" книжок тих письменників, які критикували чи тепер включаються до числа критиків режиму і партійного керівництва. Немає сумніву, що все це робиться для того, щоб приховати від інтеліґентного читача зигзаґи совєтської дуже змінливої політики в минулому, що її можна б конфронтувати з теперішньою дійсністю.

Якщо врахувати, що совєтські делеґати в ЮНЕСКО голосували за введення цензури преси, то щойно тоді стане зрозумілий страх совєтських верховодів перед вільним друкованим словом, якого вони безмежно бояться.

Людмила Волянська

ЧИ ВОНИ СПАДКОЄМЦІ ОЛЕКСАНДРА ГЕРЦЕНА?

[1]

У „Свободі" з 13-го лютого ц. р. було надруковане інтерв'ю з двома росіянами, лідерами нової організації РНДД-РБК: „За Російську Національну Демократичну Державу — Росія без Колоній". З реакцій на цю розмову можна занотувати покищо дві: перша — це голоси, мовляв, що знаємо про них і чи можна їм вірити? Звичайно, ми знаємо дуже мало, бо теперішня „третя" хвиля вихідців із Совєтського Союзу, зокрема росіян і жидів, є дуже велика, і знати всіх людей, звичайно, зовсім не можна. Так само не можна і піддати тих, про кого мова, якомусь докладному вивченню, чи то б — докладній перевірці, бо для того не розпоряджаємося ніякими „інвестигаційними" установами. Єдине, що нам, як і всім іншим, прислуговує, — це об'єктивно оцінювати їх на підставі того, що вони пишуть і що вони проголошують також словом про справи, що для нас є життєво важливими. Важливою для нас є їхня діяльність, про яку ми широко довідалися хіба б з цього інтерв'ю.

Другою реакцією було те, що їх, мовляв, дуже мало, вони не репрезентують російської більшости.

На цю увагу слід сказати, що досі, коли хтось з наших знавців національного питання у Совєтському Союзі висловлювався чи писав і про колишню Росію, то серед прихильників до української самостійности росіян міг назвати лише Олександра Герцена в минулому та Георгія Федотова вже в цьому столітті. Ще дехто міг додати сюди Шахматова, чи Григорія Алексінського з Першої Державної Думи, абож писання Є. П. Скітальца, як от „Кронштадська теза для вільного російського народу" чи „Внутрішньонаціональне питання". І на цьому ставилася крапка. Росіян — прихильників ідеї незалежности України, якраз було стільки, щоб їх порахувати на пальцях однієї руки.

Мусимо тут з сумом зауважити, що в питанні національної політики постава великої більшости відомих російських дисидентів є більш як незадовільною: на папері деякі з них визнають право на незалежність для всіх народів Совєтського Союзу, чи то б колишньої Росії, а в практиці, як правило, вони заявляються проти виходу цих народів з такого чи іншого „союзу", і пропонують нам, якщо не „злиття", то „зближення". І ось серед росіян знайшлося, нехай і кільканадцять чи кількадесят діячів, які стоять за Росію без колоній і за те, щоб всі ці досі колонії стали незалежними державами, без жадних „але"...

Для нас цікаве і те, що ці люди є російськими патріотами, але такими, що зрозуміли й відчули дух часу, бо період імперій минає, мусить, отже, проминути і остання імперія світу — російська.

Ці люди — як вони впевняють — з чисто морально-етичних мотивів вирішили рятувати російську політичну думку і практику. Для добра майбутнього Росії в її етнографічних межах вони оголосили війну довголітньому російському принципові в національному питанні, що його з гіркою іронією називають ці росіяни — „держать і не пущать".

Отже — це в їхньому власному — російському — інтересі дбати про зріст справедливости для інших народів у їхній тепер країні в надії, що час розплати не буде таким страшним, коли вони вже тепер потурбуються про злагіднення національних кривд. Про небезпеку, навіть досить реальну, відплати поневолених народів за злочини і кривди імперської політики всім росіянам згадував у свій час Амальрик і інші дисиденти.

Члени цієї нової політичної організації „Росія без Колоній" отже свідомі того, що їхньому власному російському народові буде краще житися, коли він всю свою колосальну увагу зверне на поліпшення й демократизацію своєї властивої батьківщини замість виснажувати себе у підбої світу й на жандармування підбитих народів.

Герцен, на якого ці росіяни покликаються, говорив про потребу самостійности для України, Білорусі й Литви. Досі він не мав серед росіян багато послідовників, за винятком кількох осіб. Якщо ж мова про окрему організацію з програмою самостійности для народів, насильно включених у склад СССР, тобто підбитих збройною рукою ще давньої Росії і „визволених" пізніше вже російським комунізмом, то тут можна з певною дозою обережности назвати лише т. зв. „Кронштадтську групу" — російську організацію, про яку знаємо, наприклад, із спільної заяви ще з 1966 року, що була появилася з уповноваження Ліґи Визволення Народів СССР (т. зв. Паризького Бльоку, що об'єднує політичні представництва неросійських народів СССР) і цієї Кронштадської групи.

(Продовження буде)

Михайло Кучер

АМЕРИКАНСЬКА ТЕЛЕВІЗІЯ — „ВЕЛИКА БЛАКИТНА ПУСТЕЛЯ"

[1]

Так свого часу назвав американську телевізію Джон Кеннеді. І це дошкульна правда. Вираз „велика блакитна пустеля" можна скваліфікувати як „естетичний максималізм", але правди йому відмовити трудно. Американські телевізійні програми одноманітні, їхній мистецький рівень в середньому дуже низький. Зрештою про це вже чимало написано, зокрема в американській пресі, але небагато в українській.

Якщо поминемо мистецький аспект американської телевізії, то із соціологічного боку це також пустеля та ще й немала! Телевізія — (український вираз, що принявся — телебачення — ледве чи вдалий, бо перекладає тільки частину слова) — явище історично нове, але як засіб масової інформації потрапило осягнути незвичайно важливе місце в житті нації і в той вир втягнуло також українців.

Американська телевізія витворила багато проблем, а вони викликали в свою чергу цілу літературу „за" і „проти". Не підлягає сумнівові, що американська телевізія — це насамперед „бизнес", інтерес, величезні гроші, велика індустрія. Є в ЗСА три великі телевізійні компанії і сотні малих. Вони „продають час", а це незвичайно дорогий товар. Купують „час" великі торговельні підприємства. Це змовники, у них великі гроші і тому їх вплив в телевізії дуже великий. Без згоди того, хто замовляє рекляму, програма не піде. Замовляють також музику навіть у буквальному розумінні.

Ця індустрія справжні джунглі зі своїми жорстокими законами і великим впливом на суспільство. Щоб якось підтримувати у тих „джунглях" порядок, існує Федеральна Комісія Зв'язку. Злі язики кажуть, що в тій комісії працюють люди, які будь-що інше робити не можуть. Вплив і значення тієї комісії невеликий. Зміст телевізійних програм згадана комісія не контролює

На самому початку телевізійної ери були несміливі спроби дати програмам будь-яку освітню ціль. Але блакитний екран незабаром, за словами Ґаррі Банністера, ветерана в тій індустрії, заповнено конкурсами краси, показами мод, перегонами авт, боксом, гокеєм, футболом, узагалі спортом усіх видів.

Кожну програму після кількох хвилин переривають, щоб дати „час" комерційній реклямі. Реклями 30-ти секундна, 60-ти секундна. Це могутній засіб, при допомозі якого „бизнес" впливає на душу глядача. Так! На душу. Щоправда, в ЗСА існує т. зв. суспільна телевізія, що має завдання навчальне. Фінансує його держава і добродійні фонди. Такі програми не мають реклями, часто це продукція британського Бі-Бі-Сі. Одначе зацікавлення такими програмами невелике. Комерційна телевізія такі програми не вважає конкуренційними і покищо їх толерує.

Для рівноваги треба сказати, що і комерційна телевізія інколи показує якісні програми, але це тільки малесенькі оази у цій величезній блакитній пустелі.

Телевізія принесла в американське життя і культуру щось зовсім нове, непередбачене і навіть небезпечне та небажане. Насамперед телевізія приголомшила глядача надміром інформації. Читання вимагає зусилля, вміння концентруватися, ну й певного знання, щоб зрозуміти читане, а телевізія прийшла в помешкання і затопила глядача повінню інформацій, зробилася необхідною, стала просто членом родини. А ось тільки наслідки телевізійного імперіялізму: знищено ієрархію вартостей, настало фантастичне змішання ефектів, що й створило вавилонську вежу уламків після бурі. Корабель розбито і рештки викинено на берег. А де ті, хто тим кораблем їхав?

Виворилося так зване телевізійне покоління. Воно рано „дозріло", дуже рано зробилось „дорослим", що йде впарі з відсутністю світогляду, браком здібности зосередження, браком здібности самостійно думати. Вплив телевізії з того боку страшний — вона нищить інакшедумаючих. Думайте так, як ми вам кажемо. У наслідок страшної домінації витворився нахил до добробуту, виховання бездумного споживача і конфронтизму. Завдання занадто просте і небезпечне — забавити, позбавити потреби самому думати, заспокоїти, переконати в потребі щось непотрібне купити.

Згадаймо недавні 60-ті роки. Країною струснули конвульсії протестів, справжньої революції з військом на вулицях, масові демонстрації студентів проти війни у В'єтнамі, нищення університетського майна, горіли цілі квартали міст під вигуки „Ми переможемо!" Хто „ми" і кого „переможемо"? І телевізія завзято фіксувала все це, включно із подробицями боїв у В'єтнамі, із пошматованими трупами вояків на танках.

(Продовження буде)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Богдан Певний

ПЕРЕД ВИСТАВКОЮ МИКОЛИ НЕДІЛКА

У нашому мистецькому саду винятково буйне образотворче дерево. Поросле воно гіллям і рясно обсипане яблучками-кислицями. Хоча кислі вони і дрібненькі, то все таки зародило їх чимало. Лихо лише, що нема кому цю яблуню підстригти, бо непридатні гілки вистрілюють, а вже про те, щоб прищепити дичку — годі й говорити.

Який господар — такий урожай!

Обтрусивши яблуню, реалістичні гнилиці від здорового яблука легко розділити, зате модерні тяжче — псуються вони зісередини. Вряди-годи дозрілого мистця здиблеш, а він гурту цурається, мовляв — там джиґуном треба бути.

Сторонив так і Микола Семенович Неділко, задля своєї скромности, а, можливо ще чомусь.

„Там — казав він — малюнки з деклярацiями пропонують перетасовувати, у реґіональні рамки вправлятися".

Будучи здавен-давна „неконформістом" Микола Неділко не намагався із цього зробити професії й так, як дехто інший вирити собі криницю із модерністично-інтелектуальною вивіскою. Із другого знову боку, коли його друзі легкою рукою покривали полотняні площини за його таки словами „козачками з дерев'яними шаблюками", він дивуючись тільки похитував головою.

Однак, коли приходилося вказувати на нашу присутність у культурному світі, тоді наполегливо шукали за образами Неділка. Знайшовши їх десь на периферіях, де Микола Семенович любив затаюватися, виставляли поруч шедеврів оспіваних корифеїв — обов'язково поміж Олексою Грищенком і Михайлом Нечитайлом-Андрієнком.

Дивіться, невірні, що ми маємо!

Звичайно, після виставки Неділка забували, щоб згодом знову шукати — там, десь, завжди очікує на все готовий мистець, не дивлячись на матеріяльні втрати і брак признання, яке, як правило приходить аж після смерти.

Раптом, 12-го травня 1979 року Миколи Неділка не стало!

Про довгу, мученицьку хворобу ніхто знати не хотів. Знову почали шукати за Неділковими образами, але цим разом вони стали предметом особливого зацікавлення колекціонерів.

У Ню Йорку, в неділю 9-го березня 1980 року в ґалерії Об'єднання Мистців Українців в Америці (ОМУА), якого Неділко був активним членом, буде відкрита посмертна виставка його образів. Кажуть, понад 70 праць. Мотором виставки є приятель Покійного маляр Ярослав Вижницький. На ній глядач ще раз зможе ввійти в особливий Неділковий світ зведений до затишку півтонів, де у безодні кольорових лестощів краплинка чистого кольору могла б викликати громовицю, осліпити горячю розтопленої криці.

Народився Микола Семенович Неділко 1902 року в Ющенківці, можна сказати по дорозі з Полтави у Київ. Саме тоді коли дозрівав Микола сталася подія, яка визначила його життьовий шлях — Олександер Мурашко, Юрій Нарбут, брати Кричевські, Михайло Бойчук затіяли звити гніздо, в якому можна б було випещувати нову, свою породу орлів, які сміливо понесли б наше мистецтво назустріч сонцю, Українську Державну Академію Мистецтв довелося ставити у час бурхливої, революційної негоди, на похилому, непригодному ґрунті. Новий режим у другій половині 1922 року перетворив Українську Академію Мистецтв на Київський Інститут Пластичного Мистецтва, а 1924 року на теперішній Художній Інститут. Уже останній варіянт цієї високої української мистецької школи довелося кінчати 1928 року Миколі Неділку під пильним наглядом видатних мистців-педагогів Федора Григоровича Кричевського, Михайла Львовича Бойчука і Льва Юрійовича Крамаренка.

Не знаю, що полонило більше уяву молодого мистця: чи розкішні полтавські балки і кучеряві вишневі сади, чи мереживо пишної київської зелені ніжно перетикане сніжними стіжками каштанового цвіту? Очевидним лишиться факт — Миколу Неділка ніколи не покидала пристрасть до тендітних нюансів зломаних кольорів. Натомість, завжди чужою йому була полум'яно-кривава разючість. Ця суто малярська закоханість у ледве вловимі відтинки кольорів, автограф шляхетности його почувань, не дозволяла Миколі Неділку після закінчення мистецьких студій, пуститися протоптаним шляхом — трубіти у зобов'язуючі соціялістично-реалістичні фанфари. Він волить заховатись у тіні театральних куліс — там де ще можна було свобідно віддихати. До 1939 року Микола Неділко працював театральним декоратором, але і там не оминула його повинність совєтського громадянина — він відбув два роки ув'язнення.

За що? Так, просто — нізащо!

(Закінчення на стор. 4)

Панас Феденко

ІСТОРИЧНА ДАТА

(Вісімдесяті роковини Революційної Української партії — РУП)

(2)

Таким чином, РУП не визнавала надій російських народників (до них пристала пізніше й партія большевиків), мовляв, соціялістичний устрій може продиктувати своїми „декретами" активно „свідома меншість" в кожній відсталій, нерозвиненій країні.

РУП не визнавала партійної та всякої іншої диктатури і в своїй пресі піддержувала „стремління до політичної свободи".

РУП орієнтувалася на „поступовий рух Европи, признаючи таким західньоевропейський демократичний соціялізм" („Гасло", ч. І, березень 1902 р.)

РУП і національна проблема

Згадуючи історичне діло, яке почала РУП від 1900 року, мусимо пам'ятати, що то був виступ молодих людей, які відчували, що треба робити, але не завжди вміли свої ідеї й наміри належно висловити. Це сталося, наприклад, з першою публікацією РУП — „Самостійна Україна", що вийшла у Львові 1900 року.

Основники РУП горіли ненавистю до гнобительського режиму, що „Указом" 1876 року засудив українську мову й культуру" на смерть. Вони боліли душею, бачивши убожество й злидні величезної більшости українського народу під владою самодержавного царя, „першого дворянина Російської імперії" (так називав себе Микола II Романов).

Однак творці РУП ще недостатньо володіли українською мовою, щоб написати й зредаґувати перше проголошення нової партії. Тому просили у харківського адвоката Миколи Міхновського допомоги. Міхновський був противником аполітичних українофілів і поставився прихильно до почину РУП. Він написав промову, що її провідники РУП видали 1900 року під заголовком „Самостійна Україна".

Молоді ініціятори РУП, переконані соціялісти, не додивилися в поспіху, що автор „Самостійної України" написав тільки про національну справу і зовсім обминув болючі соціяльні проблеми, визиск і бідність, в яких жила українська людність під російським самодержавним режимом. РУП в своїй пропаґанді й пресі вияснила зв'язок національного поневолення України з господарським поневоленням народних мас режимом, що обороняв інтереси пануючої кляси. Про зв'язок національного і соціяльного в житті народів писав Іван Франко ще в 1878 році:

Політична незалежність нічогісінько не важить для людей при внутрішній соціяльній неволі. Доки не дамо народові надії на соціяльну реформу, себто на поліпшення матеріяльного буття, доти він усією масою не стане до боротьби за свою й нашу незалежність. Треба насамперед забезпечити йому хліб, а тоді ніяка сила, ніяка агресія не зігне народу в ярмо неволі, не позбавить його незалежности" („Катехизм економічного соціялізму").

На цю тему писала також сучасниця — однолiток РУП — Українська Соціялістична партія, що її заснували українські патріоти, виховані в польській культурі. Діячі УСпартії писали в 1902 році у Львові у книжці „До програми Української Соціялістичної партії":

„Наш нарід складається майже виключно з люду, з тонкою поверх верствою інтеліґенції, а люд сей повстане за свої права лише тоді, аж зрозуміє свої потреби й браки матеріяльні".

РУП уміло використала в програмі соціяльну проблему як підойму для боротьби за політичні й національно-культурні права українського народу. Наприклад, у „метелику" Київської Вільної Громади РУП 1903 року поставлено такі домагання:

„Ми, українці, не маємо права говорити на своїй мові по школах, в судах, ми не маємо своїх ні газет, ні книжок, ми повинні вчитися російською мовою, якої не розуміємо. На нашій землі, по всій Україні, де живуть українці, для українців повинні бути українські школи, університети, газети, журнали, книжки на українській мові; в судах, банках, поштах і інших державних місцях повинна бути наша українська мова".

Шлях політичного й національного освідомлення українського народу, покривдженого ходом історії, не був легкий: адже довелося пропаґандистам РУП вияснити слухачам і читачам навіть назву „українець", хоч слово „Україна" було знане, воно часто зустрічається в народних піснях. Трудно було масу „православних", „малоросів", „тутешніх", „хахлів" або просто „людей" захопити ідеалом державної незалежности, коли та маса в більшості не вміла читати й писати.

„Сепаратизм" не був у програмах партій народів Росії й Австрії. Навіть автономна Фінляндія бажала тільки розширити свої права під владою російською. Найбільша партія польська — націонал-демократична, під проводом Романа Дмовського, мріяла про автономію Польщі під короною царя „всея Россії"

РУП на з'їзді в Києві в грудні 1905 року прийняла назву — „Українська Соціял-Демократична Робітнича партія". У своїй резолюції з'їзд заявив, що „якнайенергійніше буде боротися проти національного гніту, за рівні права всіх націй на вільне існування й вільний розвиток, твердо обстоюючи право націй на вільне самовизначення".

З'їзд РУП-УСДРП поставив у своїй програмі домагання національно-територіяльної автономії для України. Таку програму в національній справі мали також інші партії Наддніпрянщини: Українсько Демократична партія і партія Радикальна.

Микола Міхновський заснував 1902 року „Українську Народну партію". З програмою самостійности в „вільній демократичній Україні — Республіці робочих людей". В програмі УНП, виданій у Чернівцях 1906 року, Міхновський прихилявся до проєктів автономії.

„Ясно, що для України Російської вигідніша сама вузька автономія як теперішнє безправ'я", — писав Міхновський.

У бурхливих подіях після упадку царського режиму 1917 року взялися до „великої роботи" (слова Першого Універсалу Української Центральної Ради) члени РУП-УСДРП, ті, що пережили репресії царського режиму.

Довелося діяти в обставинах світової війни, будити „хиренну волю" живим і друкованим словом, кликати нарід до свідомости, до організації, до боротьби за волю, за право „бути господарем у своїй хаті".

Тоді стало видно, що почин РУП, зроблений в 1900 році, змінив „політичний клімат" в Україні. Не лишилося й сліду від аполітичного українофільства. Український рух вийшов далеко за межі провінціялізму, він намітив собі шлях до рівноправности й незалежности в колах вільних народів. Ця зміна українського „політичного клімату" була історичною заслугою Революційної Української партії РУП зробила український рух на Наддніпрянщині масовим політичним рухом.

Завдання — зробити український рух активним політично — поставила собі група молодих людей ще 1896 року, створивши організацію — „Українська Соціялдемократія": Леся Українка, Іван Стешенко, Михайло Кривинюк та інші. Українська Соціял-демократія послідовно обстоювала свою незалежність від соціялістичних партій російських і польських. Однак Лесі Українці з товаришами не вдалося створити масовий рух. Це зробила РУП-УСДРП після 1900 року.

Іван Стешенко вступив до УСДРП і був першим міністром освіти в українському уряді 1917-1918 р. Леся Українка містила свої поезії в пресі УСДРП: „Вільна Україна" (Петербург, 1906 р., „Дзін", Київ) та в інших.

У нашій добі, „забрьоханій" у чорній неправді, виконавці указів московського політбюра фальшують твори Лесі Українки і ставлять їй пам'ятники, мов би „прихильниці" большевизму і партійної диктатури. Це фальшування могло б дістати найвищу нагороду в конкурсі забріханости...

(Кінець)

Роковини Державности в Сан Дієґо, Каліфорнія

Сан Дієґо (о.с.). — Як і в попередніх роках українська громада міста Сан Дієґо загальною присутністю засвідчила свою відданість ідеям 22 Січня, відзначаючи Свято Державности в одній із заль міського Балбоа Парку.

Головним промовцем на святі був запрошений із міста Лос Анджелесу доктор права Петро Балей. Проаналізувавши історичні події та загальне тло, на яких вони відбувалися, промовець викликав особливу увагу і признання присутніх своєю вельмиінформативною доповіддю.

У мистецькій частині брала участь Надія Скоп, Валентина Матіяш та бандурист Андрій Китастий, виконавши захоплюючу „Думу про Конотоп".

Готуючись до вшанування роковин Шевченка місцева громада запросила на головного доповідача редактора „Українських Вістей" Михайла Смика із Детройту.

Якщо мова про інші святкові та новорічні імпрези в нашому місті, то українська громада у каліфорнійському Сан Дієґо може похвалитися тим, що на початку цього року місцева українська православна парафія зустрінула Різдвяні свята у власному церковному приміщенні. Придбана привітна і стилево вдекорована церква става здійсненням багаторічних зусиль цієї невеликої, але жертвенної та дружньої громади. Позичку на будинок одержано від Української Народної Помочі.

Першу Службу Божу в новому приміщенні урочисто відслужив о. протоієрей Теофіл Бузенко, заступаючи місцевого настоятеля о. Лева Порендовського.

Диригентом хору є студентка Каліфорнійського університету Надія Скоп, яка минулого року була в Едмонтоні на курсах диригентів хору під керівництвом відомого диригента з України Володимира Колесника.

Вечерниці Червоної Калини

Ню Йорк (Х.Н.). — 16-го лютого відбулися традиційні Вечерниці Червоної Калини з участю понад 600 гостей, в тому понад 300 студентської молоді та молодих подруж. Пл. сен. Іванка Ганкевич вміло представила 24 дебютанток, а перший вальс вивів пл. сен. Орест Кебало, ЧК. Слово до дебютанток виголосив голова комітету пл. сен. Степан Рудик, ЧК.

До танцю безперервно приґравали оркестри Богдана Гірняка і Іскра. Забава пройшла з великим успіхом — єднання поколінь. Комітет щиро дякує усім присутнім за численну участь і вже запрошує усіх на наступні вечерниці Червоної Калини, які відбудуться 28-го лютого 1981 року.

ПЕРШИЙ РАЗ...

(Закінчення зі стор. 1)

вивішений над будинком Міської ратуші Ріверґеду. Перебіг торжества фотографували і доволі старанно описали репортери місцевих часописів, News-Review of Riverhead і The Long Island Traveler-Watchman.

У тому святкуванні взяли участь такі українські громадяни Ріверґеду: о. Юрій Сполітакевич, парох української католицької церкви Св. Івана Хрестителя в Ріверґед; Василь і Ольга Недошитко; Кирило Безкоровайний; Мирослав Довбуш; Михайло і Кароліна Денис; Марія і Ольга Ломага; Евеліна Бринда; Марія Олівер; Марія Цибульська; Антуанета Набережна; Евдокія і Стефан Бандровскі; Андрій Шульга; Аліція Андреадіс і Петро Андрусів. Дві молоденькі дівчинки Голлі Денис і Кані Набережна оживляли ту групу гарними народними одягами.

З боку управи міста були крім посадника Джановського члени міської ради д-р Франціс Менендез, Джан Ломбарді і Антон Реґула.

В часі церемонії секретар Відділу УНС представив деяких членів української делеґації, а між ними також українську оперову співачку Аліцію Андреадіс та відомого мистця Петра Андрусева, який від деякого часу є постійним мешканцем міста Ріверґед.

Річні збори 163 Відділу УНСоюзу „Єдність" у Філядельфії

Філядельфія, Па. (с.г.). — В неділю 20-го січня в залі Дому Окружного Комітету Філядельфійської Союзової Округи відбулися 62-гі річні збори дуже активного 163 Відділу „Єдність". Збори відкрив голова Відділу Яким Козел, привітавши присутніх на залі членів і гостей, а саме — голову Філядельфійської Округи Петра Тарнавського, касира Івана Данківського і союзового організатора Степана Гавриша. Повстанням з місць вшановано померлих членів, серед них члена-основоположника Відділу сл. п. Івана Потучка.

На бажання присутніх нарадами проводив голова Яким Козел, а протокол писав секретар Теодор Дуда, що відчитав і протокол з попередніх річних зборів. Протокол був прийнятий одноголосно.

За цілість праці Відділу звітував голова Яким Козел і секретар Теодор Дуда. Говорячи про організаційну працю у Відділі, голова сказав, що була успішною, а доказом того є придбаних в звітовому часі 29 нових членів. Цей успіх він завдячує співпраці членів Управи і Контрольної комісії. Спеціяльно визначилася в приєднуванні членів касир Відділу Катруся Семен. Яким Козел як довголітній працівник Відділу добре обізнаний з працею УНСоюзу, з „Свободою" — цим єдиним щоденником українців у вільному світі. Про УНСоюз він сказав: „Союз — то ми, члени" і тому повинні спільно працювати над його розбудовою.

Запрошений до звіту секретар Теодор Дуда заявив, що придбані 29 нові члени забезпечені на загальну суму 43.000 долярів, а всіх разом членів є понад 230. У звітовому році втрачено сім членів через смерть і виплату грамот. Секретар інформував, що для УНСоюзу переказано 12.809.00 долярів членських вкладок, а майно Відділу виносить понад 450.00 долярів.

Звіт секретаря доповнила касир Катруся Семен. За Контрольну комісію звіт склав голова Михайло Паласюк, висловивши признання членам управи за гармонійну співпрацю, секретареві за взірцеве ведення книговодства. Його внесок абсолюторії уступаючій управі було прийнято з признанням.

По звітах відбулася речева і конструктивна дискусія, у якій члени Відділу заторкнули ряд важливих справ. Вибір управи на біжучий рік дав нам такий склад: Яким Козел — голова, Микола Лишак — заступник голови, Теодор Дуда — секретар, Марійка Ільницька — заступник секретаря і Катруся Семен — касир. Контрольну комісію знову очолив Михайло Паласюк, на членів обрано Ніну Волчасту і Стефанію Терлецьку.

Потім говорив організатор Степан Гавриш, який висловив подяку й признання Управі за організаційні успіхи, при чому подав, що секретар Теодор Дуда з своїм „тімом" від часу перебрання Відділу в 1976 році збагатив Союз на 137 нових членів, забезпечених на 190. 000 долярів. Із загальних справ він говорив про організаційні успіхи і не-успіхи в минулому Ювілейному році Союзу. Наприклад, у 1979 році було придбано 2.648 нових членів, а на біжучий рік треба придбати 4.000 нових членів.

Голова Філядельфійської Союзової Округи Петро Тарнавський крім інших справ підкреслив, що придбаних 29 нових членів дали можливість Окрузі виконати квоту — придбати 453 члени і п'ятнадцятий раз зайняти перше місце між всіма тридцяти союзовими округами. Він також апелював до новообраної управи Відділу допомогти Окрузі виконати квоту і цього року, яка становить 420 членів. Коротко вітав присутніх також і касир Окружного Комітету Іван Данківський.

Закриваючи річні збори, голова Яким Козел подякував всім за участь і запросив до перекуски-гостини, яку приготовили пані з управи Відділу.

СОВЄТСЬКІ ЛІТАКИ НАД КАБУЛОМ

Кабул. Афганістан. — Совєти мусіли вдатися до сильної демонстрації своєї військової переваги в столиці Афганістану, де за повідомленнями західніх обсерваторів, в останніх днях, починаючи з четверга 21-го лютого, наявні збройні бунти проти совєтських окупаційних сил. Виглядало, що афганська армія, ведена совєтськими „експертами", і міліція придушили протисовєтські масові протести мусулманського населення Кабулу, але крамниці в місті лишилися як і перше замкнені на знак протесту проти окупації та застрайкували цивільні службовці. Подають, що сотні людей були вбиті і тисячі поранені. В місті оголошений військовий стан і заборонено людям збиратися гуртами понад чотирьох осіб. Асошієйтед Пресс подала, покликаючись на шпитальні джерела інформації, що було багато жертв в людях. Вістки з Кабулу надходять не безпосередньо, а через інформаційні агентства Індії та інших країн.

„ПЕРЕНЕСТИ..."

(Закінчення зі стор. 1)

права і свободи людини, хто байдужий до страждань невинних, для кого видовище дорожче свободи і людської гідности, — не гідні, щоб Ігрища відбулалися в їх країні.

Арґумент західніх противників бойкоту Олімпіяди — не можна змішувати спорт і політику. Але вони вже давно змішані у нас, змішані саме тоталітарним режимом. Недарма в совєтському спортивному гимні є такі слова, які повторяються багато разів: „... нам побіда, як повітря, потрібна!"

Сприяючи престижеві Олімпіяди-80, сприяють і знищенню опозиції в СССР, репресіям, „очищенню" Олімпіяди від вільного обміну людьми й ідеями, цим самим: обертаючи спорт в політику, але в політику на користь не демократії і дружби, а тиранії.

Немає ґрантій, що бажаючі в Совєтському Союзі зможуть свобідно бути присутніми на Олімпіяді. Таких ґрантій немає навіть для людей західнього світу, тих з-поміж них, хто не догодив совєтським властям, навіть не впустять в СССР.

Ми закликаємо світову громадськість прийняти на себе відповідальність за всю сукупність дій совєтських властей до підготовки Олімпіяди. І взяти ту відповідальність зі всіма наслідками, що з того витікають, до того часу, коли участь в Олімпіяді зв'яже круговою порукою вас і совєтський режим.

З огляду на це ми рішили створити „Асоціяцію олімпійських ґарантій в СССР" у питаннях і співвідношеннях Олімпіяди-80 з проблемою прав людини як у нашій країні, так і в країнах Східньої Европи в цілому. Нашою метою є:

1. Інформувати суспільство про акції уряду, які спрямовані на ліквідацію правозахисного руху у міру наближення до Олімпіяди-80 і Мадридської зустрічі в 1980 році;

2. Домагатися, щоб наш уряд зложив офіційну заяву Міжнародному Олімпійському Комітетові про припинення переслідувань правозахисників і що до Олімпіяди-80 буде проголошена загальна політична амнестія, в противному разі звернутися до МОК, щоби він переніс Ігри в іншу країну (або відложив їх);

3. Запропонувати спортсменам і всім чесним громадянам нашої країни бойкотувати Олімпіяду в Москві, якщо уряд не зупинить репресії проти учасників демократичного руху і не об'явить амнестії політв'язням.

Ми згідні з тими, хто уважає, що бойкот Олімпіяди окремими країнами не розв'яже проблеми; що розв'язати її можна лише радикальним шляхом — шляхом перенесення Ігрищ в іншу країну або шляхом перенесення на інший час. Одначе ми уважаємо, що бойкот Ігрищ спортсменами і всіми чесними громадянами тоталітарних країн дав би бажаний результат. У зв'язку з цим ми надіємося, що будуть створені аналогічні громадські комітети по питанню Олімпіяди і прав людини в країнах Східньої Европи.

Ми закликаємо всіх проґресивних громадян, всі проґресивні організації і партії — від християнських до еврокомуністичних — підтримати нас.

ПОВІДОМЛЕННЯ й ПОДЯКА

ДИРЕКЦІЯ СХІДНЬО-ЕВРОПЕЙСЬКОГО ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ ім. ВЯЧЕСЛАВА ЛИПИНСЬКОГО

подає до загального відома і висловлює подяку всім Меценатам, Членам-Фундаторам і Добродіям-Прихильникам, які в 2-му півріччі 1979 р. склали свої дари на цілі Інституту (в американських долярах):

	в 2-му півріччі 1979	склали раніше	декляровано
1. А. Гординський (Ірвінґтон, Н. Дж.)	$1,200.00	$ 1,640.00	$ 300.00
2. С. і Т. Душенки (Боффало, Н. Й.)	1,000.00	8,022.00	2,000.00
3. В. і І. Медухи (Філядельфія, Па.)	1,000.00	1,000.00	
4. М. і В. Ценки (Філядельфія, Па.)	1,000.00		500.00
5. А. і С. Артимовичі (Чікаґо, Ілл.), частина спадку по бл. п. Спочилих	720.50		
6. Й. і А. Біловуси (Варен, Міч.)	500.00	5,000.00	3,500.00
7. Я. і Є. Біловуси (Ютіка, Міч.)	500.00	1,000.00	
8. В. Манько (Нюарк, Н. Дж.)	512.00	1,137.00	
9. В. і М. Киї (Валінґфорд, Па.)	500.00	125.00	
10. С. Мартюк (Філядельфія, Па.)	500.00		
11. Відділ УГОА — Нюарк, Н. Дж.	350.00	75.00	
12. Б. і Н. Ковалі (Річмонд Гіл, Н. Й.)	250.00	2,000.00	
13. В. Кострубяк (Філядельфія, Па.)	250.00	2,250.00	
14. М. і І. Коці (Монтклер, Н. Дж.)	250.00	1,000.00	
15. В. Лотоцький (Ардмор, Па.)	250.00	3,619.00	
16. М. і Л. Онуферки (Філядельфія, Па.)	250.00		750.00
17. Е. і К. Зиблікевичі (Філядельфія, Па.)	250.00	2,360.00	
18. М. Мельникович (Туссан, Аріз.)	200.00	11,000.00	
19. В. і Р. Пилип (Річмонд Гіл, Н. Й.)	200.00		
20. В. і С. Пушкарі (Філядельфія, Па.)	125.00		
21. Т-во Приятелів Гетьманського Руху, ст. Мічіґен	100.00	1,000.00	
22. М. Яремко (Чікаґо, Ілл.)	100.00	1,050.00	
23. о. В. Базилевський (Ню Йорк, Н. Й.)	100.00	100.00	
24. Т. Станько (Нюарк, Н. Дж.)	100.00	100.00	
25. Т-во Приятелів Гетьманського Руху, ст. Флорида	100.00		
26. Ю. Станько (Нюарк, Н. Дж.)	100.00		
27. С. і Е. Новаківські (Філядельфія, Па.)	100.00		
28. Е. Филипович (Гайнсдейл, Ілл.)	100.00		
29. М. Шавалюк (Чікаґо, Ілл.)	100.00		
30. Коляда в грудні та інші дари нижче сто дол.: по $50.00 — о. М. і М. Харини, СУК „Провидіння", А. Стовба; $37.00 — Т. Печерський; $30.00 — Р. Гординський; по $25.00 — о. Й. Федорек, П. Моцюк, Я. Дужий, Л. і І. Кушніри, Дм. Кострубяк; $20 — Ол. Федишин; по $10 — А. Слюсарчук, Н. і Л. Бульби, І. Харамбура, Н. Алексевич, Р. Юшкевич. Разом	412.00		
Дари 2-го півріччя 1979 р., у підсумках	$11,119.50	$42,478.00	$7,050.00
Дари 1-го півріччя 1979 року	$14,790.00		

Цей список охоплює дари вище сто долярів. Названі дари за 2-ге півріччя 1979 р., мають, як звичайно різне призначення, в значній більшості, одначе, даровані на купівлю нового будинку Інституту і на фундування в ньому одної (чи більше) кімнат їхнього імені. Деякі дари призначені на видавничий фонд. Першість серед дароносців на видавничі цілі, належить досі п. Дмитрові Микитюкові (Вінніпеґ), який уфундував 4 томи видання письменницької спадщини та архіву патрона Інституту, Вячеслава Липинського, коштом 36 тисяч ам. долярів. Першуном у фундуванні кімнат у новому будинку є досі проф. Микола Гадзінський (Рочестер) на суму 11,200.00 дол.

Повідомляємо всіх зацікавлених, що в найближчих двох тижнях, наш Інститут стане власником нового, репрезентативного будинку серед півториакрового парку. Кошти зв'язані з купівлею, деякими ремонтними роботами та устаткуванням 24 кімнат, становить суму около 140 тисяч долярів.

Знимка показує південну і західню (скосом) стіни будинку.

Дякуючи всім Вельмидостойним Дароносцям за їхню прихильність та жертвенність у другому півріччі 1979 року і в попередніх роках, поручаємо наш Інститут їхній ласкавій пам'яті й у майбутньому, а також просимо про ласкаву прихильність тих усіх, у кого ще живі сантимент і пошана до Інститутського патрона, Вячеслава Липинського, одного з найбільш заслужених для української історичної науки й політичної культури.

Повідомляємо також, що перенесення канцелярії та майна нашого Інституту до нового будинку відбудеться в квітні, або травні цього, 1980 року. До того часу адреса Інституту така:

W. K. LYPYNSKY, EAST EUROPEAN RESEARCH INSTITUTE, INC.
1204 W. Lindley Avenue ■ Philadelphia, Pa. 19141

Філядельфія,
в січні 1980 р.

ДИРЕКЦІЯ
СХІДНЬО-ЕВРОПЕЙСЬКОГО ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ
ім. ВЯЧЕСЛАВА ЛИПИНСЬКОГО

ПОДЯКА

Цією дорогою складаю мою щиро-сердечну подяку за дуже дбайливу лікарську опіку

Д-рові ЮРІЄВІ САЄВІ
і
Д-рові РОМАНОВІ КИСІЛЕВСЬКОМУ

під час мого перебування в Мавнтенсайд шпиталі в Монтклер, Н. Дж.

Вдячна —
СОФІЯ КРИШТАЛЬСЬКА

Український Католицький Університет у Римі

XI ВАКАЦІЙНИЙ КУРС

19-го червня до 20-го липня 1980 р.
Рамова тема: *„Княжа Україна"*

ІНФОРМАЦІЇ:

PROF. WASYL LEW, 95-26 — 92nd St., OZONE PARK, N.Y. 11416
Tel.: (212) 845-3672

НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ!
В п'ятницю, 7-го березня 1980 року
о год. 7-ій вечора
в Українськім Народнім Домі
142 Друга Авеню, НЮ ЙОРК, Н. Й., кім. ч. 22
відбудуться

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Окружного Комітету Відділів УНС
МІСТА НЮ ЙОРКУ і ОКОЛИЦІ

До участи в яких запрошені Урядовці та Представники наступних Відділів:

4, 5, 6, 8, 16, 19, 69, 86, 88, 130, 158, 184, 194, 195, 200, 203, 204, 205, 211, 212, 256, 267, 293, 325, 327, 361, 433, 435, 450, 455, 457, 485 і 489

ПРОГРАМА ЗБОРІВ:

1. Відкриття.
2. Вибір Президії.
3. Прийняття протоколу попередніх Зборів.
4. Звіти з діяльности Окружного Комітету.
5. Дискусія над звітами.
6. Уділення абсолюторії Окружній Управі.
7. Вибір Окружної Управи та Контрольної Комісії
8. Устійнення та схвалення пляну праці на 1980 рік.
9. Доповіді ГОЛОВНИХ УРЯДОВЦІВ.
10. Різні справи.
11. Закриття зборів.

У зборах візьмуть участь

Члени Головного Уряду УНСоюзу

Закликаємо всіх Відділових урядовців, а також делегатів на 29-ту Конвенцію обов'язково взяти участь у цих зборах.

Також закликаємо всі Відділи вплатити свої вкладки до каси Окружного Комітету перед нарадами.

ЗА ОКРУЖНУ УПРАВУ:

д-р Іван Флис — почесний голова
Микола Хоманчук — голова
Василь Цюпа — касир
Михайло Юзенів — секретар

Філядельфійська громада...

(Закінчення зі стор. 1)

но над встановленням висоти уділу для фізичних членів та правних осіб (організацій) — членів корпорації і встановлено уділ у висоті 250 дол. Число набуваних уділів необмежене. Голова збіркового комітету інж. М. Борецький запропонував нараді плян збіркової кампанії в товариствах та на терені Великої Філядельфії і околиць. Заанґажованих досі збирачів нараховується понад 20 і вони уже почали працю на терені цілої Філядельфії. Мета збірки: до 22-го лютого ц.р. зібрати — 150.000 дол. Дата заключення контракту визначена на 25-го лютого ц.р. До кінця 1980 року плянується зібрати суму 500,000 дол., тобто 125,000 дол. понад ціну купна. Цей фонд повинен служити для розбудови, а також відсотки від цього фонду можна повернути на утримання Центру. Філядельфійські лікарі виявили велику жертвенність на самому початку кампанії, бо до 25-го січня вісім лікарів зложили 15,000 дол.

У найближчому часі відбулися такі наради: в середу 30-го січня ц.р. — нарада статутової і інформативної комісій; у п'ятницю 1-го лютого — нарада президії Ініціятивного Комітету, та в п'ятницю 8-го лютого — нарада збіркового комітету. Усі наради відбулися увечорі о год. 7:30 у залі УСО „Тризуб".

Пригадуємо, що уділи та пожертви на „Фонд купна Українського Освітньо-Культурного Центру" можна вплачувати в Українській Щадниці, конто ч.6183, та в кредитовій кооперативі „Самопоміч", конто ч. 4660. Пам'ятаймо, що справа купна і вдержання Українського Освітньо-культурного Центру — це справа чести і гідности нашої громади у Філядельфії. Філядельфійська громада може і найде дві тисячі уділовців по 250 долярів кожний.

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій
Комісія Зв'язків
запрошує Шановне Громадянство на

ІНФОРМАТИВНИЙ ПАНЕЛЬ

„Конференція жіночої декади у Копенгаґені"

що відбудеться у суботу, 8-го березня 1980 р., о год. 3-ій по пол.
у залі Дому СУА-УККА, 203 Друга Авеню, Ню Йорк, Н. Й.

У ПАНЕЛІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ:

В. Кузьмич, О. Щурова, М. Нестерчук, С. Карпінська, Р. Куделя, О. Процюк.

Обговорені будуть такі теми: Нові напрямні праці жіночих організацій; Теми Конференції: „Праця, освіта і здоров'я жінки"; Плян участи Української Делеґації у Конференції.

Вступ вільний.

Ділимося сумною вісткою
з Родиною, Приятелями, Побратимами зброї,
що 25-го серпня 1979 р., відійшов у Вічність,
на 73-му році життя

бл. п. мґр фармації
ЯРЕМА М. ЗАРИЦЬКИЙ

учасник рейдів УПА на Волині і політичний в'язень.

ПОХОРОН відбувся 31-го серпня 1979 року.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

У глибокому смутку —

РОДИНА

Нове українське поселення на Фльориді розвивається

Новий Культурний Центр у Варм Мінерал Спрінгс

Оздоровляючі води, пишна природа, веселе життя, соборна громада, екуменічна церква, земний рай.

Тисячі українців із ЗСА й Канади вже відвідали „фонтан молодости" у Варм Мінерал Спрінгс, біля Норт Порт на Фльориді. Багатьом купання й плавання в цих цілющих водах джерела постійної теплоти 87° Фарнгайта (30 ступенів Цельзія) злагіднило, а то й вилічило певні недуги артриту й ревматизму, а багатьом скріпило здоров'я й сильно їх піднесло на дусі. Вони користають із спадщини індіянів, які на протязі кількох тисяч років лікувались тут своїх хворих і поранених, а те джерело віднайшов на початку XVI століття Понсе де Леон, перший еспанський губернатор у новому світі.

Ці води, які постійно вибивають із глибоких надр землі, щось біля 6000 гальонів на хвилину, притягають різних людей, головно европейського походження, які вже купалися в подібних джерелах у Німеччині, Чехо-Словаччині, Україні, Мадярщині, Югославії, Болгарії й інших.

Хоч українці відвідували цю місцевість вже від яких 20-ти років, то організоване громадське життя почалося щойно на початку 1975 року, коли кілька родин із Канади й північного ЗСА осіли тут постійно. Перші піонери,які активно причинилися до організаційної діяльности, були: Параня Сич-Стефурак із сином Тарасом, Володимир і Ліда Тимошенки, Юрій і Ліда Головки, всі з Канади; Володимир і Павлина Різник та Василь і Тетяна Чубаті з ЗСА.

Перші сходини піонерів, які скликала Ліда Тимошенко для спільного відсвяткування Йордану, бо Параня Стефурак уже поробила заходи для цього, не лише вибрали комітет, але вибрали першу управу української громади, яку названо „Об'єднання" і яку очолив Володимир Різник. Із часом прийнято й зачартеровано громаду, як Український Релігійний і Культурний Осередок ім. св. Андрія Первозванного, покровителя Церкви в Україні.

Мала горстка основників цього осередку прийшла до висновку, що громада не в силі збудувати окремо католицьку й православну церкви, і тому вони рішили створити одну соборну громаду й одну екуменічну церкву на основі християнського братерства й єдности українського народу. Митрополити Українських Церков у ЗСА й Канаді дали згоду й дозвіл своїм священикам відправляти Богослуження.

Український Релігійний і Культурний Осередок ім. св. Андрія дістав Стейтовий чартер і звільнення від податків від федерального уряду, що дав право жертводавцям відтягати їхні датки при виповнюванні прибуткового податку. Це офіційне признання, що ми повноправна церковна конгрегація.

Нам пощастило, що священики обох Українських Церков приїжджали сюди на лікування чи вакації й добровільно відправляли Богослуження. Першу Святу Літургію відправив о. Богдан Остапович, католицький священик із Торонта.

Дотепер відправляли ще такі католицькі священики: о. Богдан Левицький із Мек-Аду, Пенсильванія, о. Стефан Адамяк і монсиньйор Гресько з Ст. Петерсбурґу; о. Боґович із Торонта; о. Андрій Незарович із Торонта, о. архимандрит Поспішіль і о. Петро Фішер із Картерету.

Із православних священиків найдовше відправляв о. протоієрей Володимир Мельник із Маямі, Фльорида. Служили також: о. Костюк із Кіченер, Онтаріо, о. Равлюк із Оттави, Онтаріо, о. Хіль із Онтаріо. Відвідали нашу громаду й митрополит, а саме: Митрополит Мстислав Скрипник із Бавнд Бруку в 1977 році; Митрополит Андрей Метюк із Вінніпеґу в 1978 році та Митрополит Мирослав Любачівський із Філядельфії в 1979 році.

Коли поселилося тут більше родин і кожного року зростало число туристів, то в 1976 році вирішено будувати осередок і купити площу. Управа почала шукати за відповідною парцелею спершу у Варм Мінерал Спрінгс, а коли тут таких не було, чи пропозиції були задорогі, то управа написала листа до Дженерал Девелопмент Ко., яка запропонувала нам парцелю в Порт Чарлотте. Коли управа відкинула ту пропозицію, то нам запропоновано понад п'яти акрову площу на Біскейн Драйв у Норт Порт по $4.000 за акр.

Громада не була в силі відразу заплатити таку суму, то вона доручила мені зв'язатися з головною канцелярією в Маямі, щоб добитися знижки на сплати, але ціла сума $21.500 мала бути сплачена в 1977 році. Члени й туристи дали добру підтримку своїми датками, й на час вплачено рати. Вже наступного року громада могла віддати ті позички й стати власником тієї прекрасної парцелі.

Новий український осередок скоро зростав, бо тут влаштовувано численні імпрези й доповіді та релігійні святкування. Зростала й каса. Тому 23-го квітня 1978 року посвячено площу при чисельній участі членства й гостей. Спільно посвятили площу католицький і православний священики — о. Стефан Адамяк і о. протоієрей Володимир Мельник.

Коли громада придбала вже гарну площу, то почала міркувати про будову церковної залі. Вибрано будівельний комітет, головою якого став Микола Семенюк, а коли він не міг довше перебувати на Фльориді, то головою обрано інж. Адама Бабича.

Перший проєкт церковної залі виготовив інж. Бровчук із Оттави, але громада рішила будувати залю й церкву осібно, й тоді запрошено визначного архітекта з Ню Йорку інж. Юліяна Ястремського. Він привіз із собою плян цілого осередку, й цей плян довго обговорювали на загальних зборах громади 2-го січня 1979 року. Громада не могла відважитися відразу на побудову цілого осередку, тому вирішила будувати одну частину осередку, а саме — церковну залю й кухню. В залі тимчасово могли б відправлятися й Богослуження.

По численних засіданнях будівельного комітету, в яких і я брав участь, прийнято змодифікований плян інж. А. Бабича, й тоді ми зв'язалися з контрактором із Веніс, який обчислив кошти будови на $94,780. На сходинах громади, на яких був і контрактор, по довшій дискусії прийнято пропозицію контрактора. Контрактор дотримав слова й за три місяці збудував церковну залю-домівку згідно з нашим ухваленим пляном, — простора заля на 250 місць, велика модерна кухня, кімната для священиків або для читальні чи засідань управи.

Урочисте відкриття нашої залі відбулося 13-го грудня минулого року в день патрона св. Андрія при участі поверх двох сот людей. Спільне посвячення довершили наші пароєрські священики: о. прот. В. Мельник і о. Ст. Адамяк. Посадниця міста Норт Порту Марґарета Джентел (вона словацького походження) і з перетяли синьо-жовту стяжку й відкрили двері до залі для всіх присутніх. Після Богослуження в час обіду промовці висловилися, що це був великий день радости й одушевлення для членства, бо сповнилася наша мрія, і понеслася спільна подяка до Бога й нашого патрона св. Андрія. Місцеві американські тижневики помістили знимки й репортажі з цієї події, зазначуючи, що українці мають гарну культуру, яка збагачує американську культурну спадщину. Опісля 29-го грудня нашу громаду відвідав український католицький митрополит, Кир Мирослав Любачівський, який відправив архиєрейське Богослуження й дав благословення.

Ця церковна заля, що є центром і серцем культурного й релігійного життя зростаючої української громади в Норт Порт і Варм Мінерал Спрінгс, є ознакою живого, творчого поселення, перед яким велике майбутнє. Українці з різних частин ЗСА й Канади вважають, що найкращий спосіб служити своєму народові й державі їхнього громадянства — це служення на базі соборництва й екуменізму, бо в єдності сила. Ми глибоко віримо, що на таких засадах ми можемо краще допомогти українському народові здобути волю й державність, а нашим прибраним батьківщинам доказати, що ми через свою культуру й релігійну діяльність є позитивним і творчим елементом.

Закликаємо людей доброї волі, що згідні з нашими напрямними, приєднатися до нашої громади і допомогти нашій вартісній праці. Віддані священики й віддані громадяни — це запорука світлої будучини для нашого народу.

Сенатор Павло Юзик

Осередок СУМА в Ірвінґтоні гостив проф. Валентина Мороза на своїй „Традиційній Ялинці"

Валентин Мороз серед учасників „Традиційної Ялинки" в Ірвінґтоні.

У неділю дня 27-го січня у просторій гарній залі Українського Народного Дому в Ірвінґтоні відбулася вже тридцята з черги Традиційна сумівська Ялинка, при великій кількості гостей.

За головним столом зайняли місця представники православної і католицької церков — о. Іван Наконечний із паніматкою і о. Михайло Перетятко, голова УККА проф. Цяпка, а поміж ними надзвичайний Гість і гордість цього вечора проф. Валентин Мороз.

Голова Осередку Мирон Биц привітав усіх присутніх і передав ведення програми дружинниці С. Геньор. Зворушливою хвилиною було засвічення „Символічної Ялинки", де сумівці запалюють свічки для українських дітей по всьому світі та закінчують такими словами:

„Горіть, жеврійте, свічечки і мерехтіть,
Та полум'ям привіт ген за море рідним дітям донесіть.
Ми не можемо зайти у їхню хатку,
Тож заспіваймо тут для них Рідну колядку". —

І співали „Нова радість стала", а усі присутні піднялись із місць і включилися в той спів. Дітоці і уже дрілі голоси злилися в один хор і просили Бога: „Даруй волю Україні"!

Опісля відбувалися на сцені Різдвяні картинки з пастушками - гуцуликами, сніжинки, ангелики з св. Миколаєм, та колядники, які колядували, а присутні на залі допомагали їм. Цікаві мелодією і змістом були дві колядки, теперішні з України, що їх проспівали старші сумівки і дружинниці.

Оригінальною була остання точка: дружинниці деклямували уривки віршів підпільних і вільних поетів, зірками з Різдвяних карток. ками з Різдвяних карток.

Виступала також танцювальна група, що з темпераментом виконала кілька танців. Їх підготовили дружинниця Катруся Грицак і дружинник Роман Скала.

Після програми на сцені о. Перетятко провів молитву з проханням до Бога зберегти нашу молодь тут, у вільному світі, і там, у неволі. Усі присутні в один голос щиро змовили „Отче наш".

Після молитви усі спільно засіли до Вечері, що складалася з традиційних страв, починаючи кутею; Вечерю закінчено молтвою о. Наконечного.

По Вечері уся сумівська молодь підійшла до дорогого Гостя проф. Мороза, щоб із ним особисто привітатися, а він із питомим йому милим усміхом подавав руку усім, маленьким і великим дітям.

На жаль, мусів відразу відійти на зустріч із студентами. Гості ще довго не розходилися, тішилися успіхами своїх дітей та раділи цим приємним вечором, спільною Ялинкою з дорогим Гостем Валентином Морозом.

Велику працю у підготовку імпрези вклали виховниці дружинниці Маріянна Шаркевич і Ганя Миґаль та булавний Михайло Шпигульський.

Н.Н.

ПЕРЕД ВИСТАВКОЮ...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

До кінця свого життя, спочатку в Арґентині, а згодом у ЗСА, Неділко носив із собою відразу до совєтських переслідувань і страх їхнього марива ніколи його не покидав.

Так, як раніше поява у Львові Петра Холодного-старшого, Павла Ковжуна, Миколи Бутовича розбудила приспане мистецьке життя, так знову друга хвиля принесла Михайла Дмитренка, Богдана Мухина, Миколу Неділка. У 1941 і 1942 роках бачимо праці Миколи Неділка на виставках Української Спілки Образотворчих Мистців (УСОМ) у Львові. Активним залишився Микола Неділко на цілому довгому шляху скитання — в Німеччині, Арґентині, Америці. Скрізь малював і виставляв. Тільки останніх десять років почав споівняти хід — туга його замучувала.

Дивлячись з формальної точки зору, образи Миколи Неділка виповнюють у нашому мистецтві прогалину, яка заіснувала з відворотом від імпресіоністичного натуралізму Олександра Мурашка, Миколи Бурачека та Івана Труша, а новим поколінням мистців, що надавала особливого значення іншим вартостям, особливо намаганню наголосити форму і впорядкувати простір. Тому в образах Миколи Неділка глядач даремно шукає описової розповіді. У нього зміст — це колор! Ліс, гори і море — всі вони у Неділка лише причина постання об'ємистих площин комплементарних кольорів. Вони могли б бути переконливо звучати без лісу, гір і моря, але вже цього, останнього кроку Миколі Неділкові не довелося зробити.

Закінчуючи цю малу нотатку хочеться пригадати улюблений афоризм Олександра Архипенка, який він дуже любив повторювати при найрізноманітніших нагодах:

„Успіху може досягнути лише належний мистець, який у належний спосіб, у належний час і у належному місці покаже творчість належним глядачам".

Без нашого фаталізму Неділко зовсім добре міг бути учнем славетного Шеверле з його правилом про контрастові та комплементарні кольори, занятий в період між Сезана і Сера...

* * *

Перебуваю з дружиною Марією в цій місцевості й купаємося в цих мінеральних водах від 1970 року, приїжджаючи сюди річно три тижні в час Різдва й три тижні в час Великодня. Нам сподобалася ця місцевість і ця тепла вода, тому в 1976 році ми побудували тут свій дім. Ми бачили, як ця унікальна громада росла й розвивалася, й ми обоє всеціло включилися в широку організаційну працю, я — як почесний голова громади, а дружина — як голова будівельного фонду.

Радий я тим, що й українські туристи люблять цю місцевість та українську громаду, купують парцелі та будують свої будинки. Дотепер українці є власниками поверх 100 будинків та кілька соток парцель. Вони всі розуміють наше велике діло й вступають у члени громади й включаються в її працю.

Наша нова заля-домівка дає нам великі можливості розгорнути й поширити нашу працю. Маємо вже поверх 200 членів і їх число постійно збільшується. У скорій будуччині громада приступить до будови гарної церкви, й тоді станемо всебічним поселенням, яке задовольнить усі наші потреби. На черзі теж будова дому для горожан сеньйорів. Доброю волею кожного поселенця ми творимо нове й добре життя та свій „малий рай" на цій землі.

З життя Відділу УККА в Озон Парку

Минулорічні загальні збори Відділу УККА в Озон Парку відбулися з піврічним спізненням, а причиною цього був „срібний ювілей" нашої парохії, в якому брали активну участь всі місцеві організації. Праця нової Управи почалась з початком листопада, де на першому засіданні накреслено плян праці на біжучий рік. Головну увагу звернено ма збірку Народного Фонду.

Як відомо, діловий рік праці Централі УККА покривається з календарним роком, тому новій управі Відділу залишилось не повних два місяці на збірку Народного Фонду. Все ж таки при жертвенній праці управи, а спеціально фінансового референта І. Безубяка, Відділ вив'язався зі збірки УНФонду задовільно. Імпрезовий референт М. Білейчук у порозумінні з головою Р. Крупкою подав, що в цьому році Відділ відсвяткує свято Державности, Шевченківське та Листопадові роковини. Крім цього Відділ при співпраці всіх місцевих організацій влаштував Новорічну стрічу з доходом, призначеним на добродійні цілі.

Виконуючи намічений плян, започатковано найближчу імпрезу — Новорічну стрічу 1980 року. Зустріч відкрив голова Відділу Р. Крупка, коротким словом вітаючи пароха о. крилошанина Л. Мудрого і його матір п. Марію Мудру, представників усіх організацій та всіх гостей.

Провід вечора був в руках голови місцевого Відділу ООЧСУ М. Вітенка. Програму вечора розпочав місцевий хор бандуристів, який відспівав три пісні, а на закінчення п. Гончаренко виступила з клясичним сольовим танком. Присутні нагородили учасників програми рясними оплесками.

В дальшій програмі найбільше оплесків зібрала „радіопередача" з Озон Парку, в якій „коментатори": З. Левицька і М. Вітенко, передавали найновіші вісті з українського життя не тільки Озон Парку, але з цілої Америки. В цій точці коментатори представили з гумором українське громадське життя в кривому дзеркалі і то в кожному аспекті. Далі ше слідував „Лист до старого краю", в якому змальовано життя нового еміґранта в Америці і в гумористичний спосіб подано всі його гаразди і недоліки. Програму далі переплітали сольові пісні М. Вітенка та дует пані Мудрик і М. Вітенка. Програма була добра, але тривала далеко поза 12-ту годину, але це не з вини аранжерів, але обставин: день був робочий і початок призначений на годину 9-ту вечора, спізнено на півтори години. Все ж таки був час на танці і все скінчилося гарно. В саму північ отець-крилошанин Л. Мудрий побажав усім щасливого Нового Року.

Цьогорічні святкування Січневих Роковин відбулися в неділю 20-го січня. Вранці парох о. крил. Л. Мудрий відправив Службу Божу в намірені українського народу і панахиду за всіх борців, що поклали свої голови в боротьбі за Українську Державу.

Святкова академія відбулась по полудні в святочно прибраній церковній залі. Свято відкрив голова Відділу Р. Крупка патріотичним словом, в якому кликав нас усіх єднатися з боротьбою наших братів на Україні і помагати їм усіма нам доступними засобами. Хор церкви св. Духа в Брукліні під орудою маестра Л. Рейнаровича відспівав „Гей у лузі", муз. М. Гайворонського, і „Маршерують все повстанці", муз. І. Недільського. Святочну доповідь виголосила замість перешкодженого магістра Базарка Зінаїда Левицька. Вона кольоритно змальовала обставини, серед яких проголошено Четвертий Універсал Центральної Ради, який настрій панував серед народу та який вплив мало проголошення незалежности на український нарід, а головно на українську молодь, яка, захоплена ідеєю Незалежности, не завагалася піти на певну смерть під Крутами і тим самим дала змогу Урядові приготувати оборону Києва.

Доповідачка, сама уродженка Києва, виголошуючи свою доповідь, здається, переживала ті часи. Громада Озон Парку може радіти, що знайшла в пані Левицькій доброго працівника на громадській ниві. Вона по закінченні коледжу працює зараз над маґістерським іспитом і поза турботою про родину знаходить час на громадську працю. Зінаїда Левицька вчить у місцевій школі Українознавства, працює у Відділі Союзу Українок та виконує обов'язки секретаря у Відділі ООЧСУ. Опісля бас Лев Рейнарович відспівав дві пісні: „Краю мій рідний", муз. М. Гнатишина, та „Пісню про Україну", О. Біласа. Лев Рейнарович — оперовий спів вак ще зі старого краю, завжди дуже добрий. Деклямацію „На Софійській площі" виголосила дуже добре Л. Скомська.

Слідував дует, Т. Шайда і Л. Рейнарович, двох пісень: „Марш Української Молоді" — муз. М. Фоменка, та „Пісня Соборної України", муз. М. Гайворонського. На закінчення хор церкви св. Духа в Брукліні відспівав „Вперед", муз. І. Божика, та „Кант", муз. О. Кошиця.

Хор, хоч невеликий числом виконавців, але здисциплінований і під доброю орудою маестра Л. Рейнаровича, випав дуже додатньо.

Цю вдалу академію закінчено національним гимном „Ще не вмерла", яку заінтонував хор і підхопили всі присутні.

В.З.

ТЕРОР У ТАЇЛЯНДІ НАЧЕБТО МУСУЛЬМАНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ

Бангкок, Таїлянд. — Деякі офіційні речники Таїляндії пов'язують країну Лібію зі зростом „розбишацтва" мусулманських сепаратистів у південних провінціях Таї. Ці урядові речники кажуть, що недавній вибух бомби у південній залізничній станції, коли було п'ять осіб вбитих, — є вчинком мусулманських екстремістів, які хочуть за всяку ціну довести Лібії, що вони гідні її фінансової допомоги. В минулому, — пише „Нюзвік" з 3-го березня, — Лібія давала фінансову допомогу Мусулманській Визвольній Організації. Лібія, згідно з „Нюзвіком", також підтримує самостійницьку мусулманську партизанку на Філіппінах.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 9-го БЕРЕЗНЯ 1980 р.

ДЕТРОЙТ, Міш. Місячні збори 6-ва св. І. Хрестителя 292-ий Відд., о год. 1:30 по пол. в УНДомі. Повідомляємо, що м'ісячні збори Відділу відбуватимуться в кожну другу неділю місяця. — Т. Тимочко, гол., С. Федик, фін. секр.

БАЛТИМОР, Мд. Загальні збори Т-ва ім. І. Франка 337 Відд., о год. 12:30 по пол., в домі Самопомочі, 239 С. Бродвей. На порядку: відкриття зборів і вибір Президії, відчитання протоколу з попередніх зборів, звіт Управи за 1979 р., звіт К. Комісії, дискусія над звітами, уділення абсолюторії уступаючій Управі, вибір нової Управи, плян праці і закриття зборів. — Управа.

ГАМТРЕМК, Міш. Місячні збори Т-ва ім. М. Шашкевича 94-ий Відд., о год. 2-ій по пол. в Укр. Дем. Клюбі, 2376 Грилінґ вул. Управа Відділу осталась та сама на 1980 р. — М. Борисьkевич, рек. секр.